



කථාවකූප්පකරණය අභිධර්ම පිටකයට අයත් ග්‍රන්ථයක් ලෙස සැලකිය හැකි ද යන්න පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

පූජ්‍ය සමිත හිමි ඕ.

පශ්චාද් උපාධි අධ්‍යයන පීඨය, බෞද්ධ හා පාලි විශ්වවිද්‍යාලය, ශ්‍රී ලංකාව
opathasamithathero@gmail.com

සාරසංක්ෂේපය

තෙවන ධර්ම සංගායනාවේ දී සිදු වූ ඓතිහාසික වැදගත් සිදුවීම් අතුරින් මොග්ගලීපුත්තනිස්ස තෙරුන් කථාවකූප්පකරණය රචනා කිරීම ප්‍රමුඛත්වයෙහි ලා සැලකිය හැකි ය. එමගින් කර්තෘත්වයක් හිමි එක ම අභිධර්ම කෘතිය බිහිවූවා පමණක් නොව පිටකයක් වශයෙන් ද අභිධර්මය පූර්ණත්වයට පත් විය. කථාවකූප්පකරණය සුවිශේෂ ග්‍රන්ථයක් බවට පත්වන අනෙක් කරුණ නම් ථෙරවාද සම්ප්‍රදායට අභියෝගාත්මක ව නැගී සිටි මතවාදයන් තාර්කික ක්‍රමවේදයක් ඔස්සේ එහි බණ්ඩය කර තිබීම යි. එසේ පරවාද සාකච්ඡාවට ගැනෙන වාද කථා දෙසිය දාහතක් (217) කථාවකූප්පවෙහි සංගෘහිත ය. අනෙක් අභිධර්ම කෘති අතුරින් කථාවකූප්පකරණය විශේෂ වන්නේ ද මෙම පශ්චාද් නිකායාන්තරික මතවාදයන් තාර්කික ක්‍රමවේදයක් ඔස්සේ එහි සාකච්ඡාවට බඳුන් කර තිබීමෙනි. ධම්මසංගණී ආදී සෙසු අභිධර්ම කෘති හයෙහි ම නිර්වාණ සාධනීය වූ ධර්මමය ප්‍රස්තුතයන් උපමා, උපමේය, රූපක, දෘෂ්ටාන්ත, අලංකාර, වක්කෝක්ති, ගාථා බන්ධන ආදියෙන් බැහැර ව සංග්‍රහ කර තිබුණ ද කථාවකූප්පකරණයෙන් එවැන්නක් අපට හමු නොවේ. කථාවකූප්පවෙහි වැඩි අවධානයක් ලබා දී ඇත්තේ වජ්ජිපුත්තක, රාජගිරික, සිද්ධස්ථික, අජක, උත්තරාපනක ආදී නිකායාන්තරිකයන්ගෙන් ථෙරවාද සම්ප්‍රදායට එල්ල වූ අභියෝගයන් සඳහා පිළිතුරු ලබා දීමට ය. එම පිරිස් එල්ලවූ දෘෂ්ටාන්ත අතර “තථාගත බල ශ්‍රාවක සාධාරණය,” “බුදුරදුන් විෂයෙහි දෙන ලද දානයේ ආනිසංස නොමැත,” “සංසයා විෂයෙහි දෙන ලද දානයේ ආනිසංස නොමැත,” “රහතන් වහන්සේගේ අර්හත්වය පිරිහේ” ආදී බොහෝ කරුණු මූලිකත්වයෙහි ලා සැලකිය හැකි ය. ඒ අනුව මෙම ග්‍රන්ථය වැඩි වශයෙන් අවධානය ලබා දී ඇත්තේ ධර්මමය සංකථනයන් විග්‍රහ කර දැක්වීමට නොව බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසු ව ඇති වූ විවිධ දුර්ලබ්ධීන් බණ්ඩනය කිරීම සඳහා බව ගමාය වේ. එහෙයින් කථාවකූප්පකරණය අභිධර්ම පිටකයට නොව අන්‍යය පිටකයෙකිහි ලා සංග්‍රහ කිරීම ප්‍රාමාණික වූවකි. උක්ත කරුණු සියල්ල සලකා කථාවකූප්පකරණය අභිධර්ම පිටකයෙහි ලා සංග්‍රහ කිරීම ප්‍රාමාණික වූවක් ද යන්න අධ්‍යයනය කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ පරමාර්ථය වන අතර ඒ සඳහා ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික මූලාශ්‍රය යොදා ගැනීමට අපේක්ෂිත ය. කථාවකූප්පකරණයෙහි තාර්කික ක්‍රමවේදය පිළිබඳ යම් පර්යේෂණ කිහිපයක් සිදු වී තිබුණ ද එය අභිධර්ම කෘතියක් ලෙස කෙතෙක් දුරට ප්‍රාමාණික වේ ද යන්න පිළිබඳ කිසිදු පර්යේෂණයක් සිදු වී නොමැති නිසා මෙය ශාස්ත්‍රීය වටිනාකමක් සහිත වූවකි.

ප්‍රමුඛ පද: අභිධර්ම පිටකය, කථාවකූප්පකරණය, බුද්දක නිකාය, මිලින්ද ප්‍රශ්නය